

dat mede ook vloed der meer rumentale vor-randerde, van in de vaste, ziek?

les nog eens in ze kunnen vol-jaar wat daar-matie" van 28

is wat Ds H. ing, ontceering, iwere moesten van den kant f dat Calvinis-

ldelijk moeten le muziek, tijd-brachten, óók, ed en deszelfs

en toonaccent m-metrum en en in de 17e e andere bepa-andeering aan-

neenteliederen, nvloed, of dat tige waren dan efsche.

en kent, is het een antwoord ze psalmen na ergeten", want tselfde lot zijn „schatten" van eens hun vroe-moeten geven a: den stoeren, ns burgerrecht erder tegen te

t vroeger niet, t dat „de waar-

diep te schan-gens, die hij, t welke) melo-oren zingen „in hme van vier

lichte en ge- heeft, waar-ner op de loop-ghed" hoogtij

nogmaals, hóe elodie als 61 rstelling zij is t en speelsch-rin zij „gedacht „verhevenheid aar zelte. (We e ze van Gou-

„strenge" zóó- het hart zal elers, die op e echte classi-ruisen en ver-harmonie! —

- e, Quand je

tu - ce mol;

me, Te ré.

lant qu'on tol.

Men trachte nu onder de bekoring van Goudi-mel's heerlijke rust en kalmte vandaan te komen en make zich op, om Ds H.'s — nóóit bestaan hebbende! — auditie zoo goed en kwaad als het mogelijk is, aan den man te brengen, vanwege de triolen en duolen.

Wil, o God, mijn be-de hoe-ren, neig uw oo-ren; 'kroep tot

U van 't eind der aard dat Gij, in mijn angst des har-ten,

In mijn smar - ten U, o Heer, toch o - pen - baart!

Neen, als er van „onwaarachtigheid" en van onwaarheid moet gesproken worden — de woorden, de aantijgingen zijn van Ds H.! — dan zou het van toepassing moeten zijn op wat Ds H. zelf deed in zijn Psalmzangverbetering anno 1936. „Onwaarachtig" en onwaar, door zijn driftige, haastige notenslierten.

„Onwaarachtig" en onwaar, door de tempi die er het noodzakelijk kwaad uit doen geboren worden van het belachelijk snelle zingen dat nooit vertoond is en zou vloeken tegen traditie en overlevering, nog afgeteekend in de koor- en orgel-composities uit drie en vier eeuwen geleden.

„Onwaarachtig" en onwaar, door de verwarring stichtende „triolen"-interpretatie, en de overige voorstellingen van voordracht en opvatting in den vroegeren kerkzang.

„Onwaarachtig" en onwaar, door den schijn van schuld en schande, dien hij, Ds H. werpt, op volmaakt onschuldigen, Gereformeerden, Calvinisten, van vroeger en van tegenwoordig.

Want om hier een bepaald gegeven in het dossier van Ds H.'s aantijgingen te weerleggen:

Er is b.v. geen enkele reden ach en wee te roepen alsnog, over het feit dat er nog honderd-duizenden kerkboeken in omloop zijn met het oude notenschrift, ook al is het geslacht bezig uit te sterven dat er wegwijst in is geworden door kracht van opvoeding en overlevering.

Want het is nog niet zoo lang geleden dat onze vaders, de meesten nu langer of korter geleden heengegaan, wel terdege wisten en volkomen ingesteld waren op het oude „Muziek-onderwijs" voorin; hoë ze met een B-duur of met een B-mol psalm aan moesten; voor wie Alt-sleutel en noten met of zonder staart, geen „onwaarachtige" dingen waren.

Wij zouden wel eens een enquête door Ds H. willen zien ondernomen over heel ons land, vooral tot in de meest lang geïsoleerd gebleven deelen ervan, zooals de eilanden van Zeeland, Urk en Marken, achteraf-plekken in Groningen, Friesland, Drenthe, Overijssel, in de Betuwe en op de Veluwe, waar de nazaten nog wonen van een kwart eeuw geleden gestorven Vaders en Moeders, die op hun eigen hand iederen Psalm in ut, re, mi, fa, sol, la, ci, ut, konden afzingen, geleerd in het zanggezelschap waar ze vierstemmig de psalmen oefenden nog in Goudimelsche overlevering of naar de noten van J. de Passius (een Vianensch organist uit begin 1800) bij allerlei andere geestelijke liederen zooals die van Hazen.

Dat dus deze nalatenschap nog bij lange niet verdwenen is, dat men onwillekeurig nog „dom" doet, zijn kind zulk „een kerkboek in handen te geven, waarvan het de muziek niet lezen kan", och, hóe langzaam ook! Hollandsche molens mogen malen, uiteindelijk is dit nog maar een kwestie van tijd. Er is toch zeker reeds een begin gemaakt, met ettelijke tienduizenden exemplaren in omloop te brengen, waaruit zoo aanstonds onze kinderen, ons nageslacht, onder andere inzichten opgegroeid omtrent noten en sleutels, kruisen- en mollen-voorteekening aan de balk, zich zal kunnen uitzingen. Of ook dan nog eens de waarheid, de waarachtigheid zich daarin zal openbaren, die Ds H. meent nog als leugen in de oude psalmboek-uitgaven te moeten brandmerken, 't zal een zaak zijn van diegenen die zich geroepen en gedrongen gevoelen aan trouw, ook in het muziek-historische hun krachten te besteden, maar bovenal of het zoodanigen zijn die toegerust zijn met feiten- en

materiaal-kennis van wat door alle tijden, waar en waarachtig is gebeurd aan groei, bloei en óók vergroei van onze psalmmelodieën.

Een volgende keer nóg iets over Ds Haspers artikel.

J. Z.

II PERSSCHOUW II

Een woord van Prof. Hepp.

In „De Heraut" schrijft Prof. Hepp iets, waarvan de overname door andere bladen hem verplichten zou. Gaarne nemen we derhalve er ook hier nota van (alles overnemende).

We lezen:

Over gebrek aan belangstelling in de reeds verschenen brochures uit de reeks „Dreigende Deformatie" van de zijde onzer kerkelijke pers heb ik stellig niet te klagen. Met name de critiek als nauwkeurige meter van de gesteldheid der geesten schat ik gaarne naar haar waarde.

Maar juist met het oog hierop heb ik een verzoek. Kan deze critiek niet wat dieper gaan?

Tot op dit oogenblik richtte zij zich, insover zij althans te mijner kennis kwam, uitsluitend op kwesties, welke, hoe belangrijk zij wellicht zijn, toch aan den omtrek liggen.

We staan daarover lichtelijk verwonderd. Als met de stukken aangetoond wordt, dat bepaalde beschuldigingen onjuist zijn, dat sommige meeningen van bestredenen onjuist zijn weergegeven, dat de problemen onzuiver zijn gesteld, ligt dat dan „aan den omtrek"? M.i. raakt het het hart der zaken, vooral als iemand zijn mede-professoren beschuldigt van ernstige afwijking van de belijdenis. Is de uitgebrachte critiek op dit punt juist, dan is bewezen, dat de aanval een malheur was van ongekeerde betreurenswaardigheid.

Vervolgens:

Sommigen keuren het af, dat ik geen namen noemde. Wat dit noemen van namen aangaat, er valt zoowel iets vóór als iets tegen te zeggen. Ik kan het respecteren, dat iemand in mijn plaats een andere methode zou hebben gevolgd. Natuurlijk vind ik de mijne het aanbevelenswaardigst. Maar behoeft daarover zoveel drukinkt te vloeien? Ligt dit daarvoor niet te ver buiten de eigenlijke kwestie?

Neen. Want als men broeders aanklaagt is 't plicht, de aanklacht ter controle over te geven door verwijzing naar de bronnen. Men kan dan meteen nagaan, wie wel en wie niet genoemd worden.

Voorts:

Anderen hebben er bezwaar tegen, dat ik het plan van mijn brochure-reeks uitwerk, omdat de Synode later een commissie benoemde om bepaalde leeringen te toetsen aan Schrift en belijdenis, waarin zij ook mij opnam. Voor mij beoogen brochures en Synodale commissies een verschillend doel. Ook heeft de Synode niet den wensch uitgesproken, dat in de pers hangende het onderzoek over deze dingen zou worden gezweigd. Handhaaft men desondanks zijn bezwaar, ik heb er vrede mee. Maar kan men van den anderen kant zich niet tot gelijke houding opwerken? Ook dit betreft toch louter het formeel?

Geenszins. Als de Synode zegt: Prof. Vollenhoven (tot nu toe het eenige door Prof. Hepp aangeklaagde commissielid) is lid der commissie, en geldt dus als bevoegd beoordeelaar, dan moet Prof. Hepp niet die benoeming met hem in één commissie van onderzoek aanvaarden, en aan het volk verzekeren: dit commissielid is eigenlijk onbevoegd, want hij leeft al jaren lang in hevige ketterij en verbreidt ze. Temeer moet dat niet, waar Prof. Hepp publiek verklaarde: het gaat tegen niemand, en ik, Prof. Hepp, heb de broeders allemaal éven lief (synode-debatten). Deze liefde uit zich wel zeer zonderling.

Vervolgens:

Derden beweren, dat ik de door mij besproken afwijkende gevoelens niet geheel juist heb weergegeven. Daarop was ik voorbereid. Daarom heb ik meer dan gewone accuratesse aan de weergave van die gevoelens besteed. Tot nog toe las ik niets wat mij noopte mijn meening te veranderen. Zoo de Heere wil, leg ik daarvan naderhand wel rekenschap af.

Daar zullen we dus maar op wachten. Evenals op de vervulling van volgende toezegging:

Vierden laten citaten regenen, welke moeten bewijzen, dat ook anderen de afwijkende gevoelens min of meer hebben voorgestaan. Ik heb alle bewondering voor de gave der combinatie, welke hierin openbaar wordt. De juistheid van dit beroep moet ik echter na nauwgezet wikkelen en wegen afwijzen. Ik hoop gelegenheid te vinden ook daarvan verantwoording te doen.

Overigens stelt Prof. Hepp de zaak onzuiver. Niemand zal 't in zijn hoofd halen te zeggen, dat b.v. Prof. Waterink de opinies der collega's Vollenhoven en Dooyeweerd deelt, maar als bepaalde termen worden ingehamerd als signum orthodoxiae voor wie ze hanteert, dan kan men zelfs zonder de door Prof. Hepp zoo bewonderde combinatiegave zeggen: óók anderen laten die termen varen.

Voorts:

Maar ondersteld, dat andere Gereformeerde mannen in die afwijkende gevoelens zijn voorgegaan — wat ik ten stelligste betwist — wat vordert men daar-

mee? Een afwijkend gevoelen wordt er niet minder afwijkend door.

Neen, maar het overzicht wordt er gemakkelijker door. En het onderzoek naar de noodzaak (al of niet) van een ondernomen aanval ook.

Merkwaardig is:

Wordt het nu eindelijk geen tijd, dat de critiek de kwestie zelf eens bespreekt? Wat nut heeft het toch steeds daaromheen te draaien?

Ik concentreerde, gelijk het immers behoort, alles op de Gereformeerde belijdenisschriften, omdat die grond zijn op Gods Woord.

Waarom schakelt de critiek die tot op heden uit?

Gaarne zal ik de critiek geduldig tot het eind toe aanhooren. Ik zou het mezelf niet vergeven, wanneer ik trachtte haar vrijheid aan handen te leggen, waartoe ik trouwens — gelukkig! — geen macht bezit.

Maar wel vraag ik haar vriendelijk en dringend: kom nu toch eens tot het hart van de zaak.

Merkwaardig. Als aangetoond is, dat Prof. Hepp de opinie der door hem bestredenen onzuiver weergeeft, dan is verder onderzoek naar de belijdenis verder overbodig.

Een woord van Prof. Kuiper.

Prof. Kuiper voegt aan het woord van Prof. Hepp nog iets toe in De Heraut. Wat de kwesties zelf betreft, doet hij nog net, alsof er niets is aangeroerd. Beweringen, die allang weerlegd zijn, worden nog eens neergeschreven, ongeacht de tegenspraak. Van deze welhaast voor De Heraut typeerende methode wenden we ons maar af. Het eenige dat ons interesseert is dit:

In de eerste plaats toch zou het verwijt, dat deze geschillen binnenkamers hadden moeten behandeld worden, alleen dan gegrond zijn, wanneer men met zekerheid wist, dat zulk een bespreking binnenskamers niet is geschied en de zaak dus plotseling door Prof. Hepp voor de publieke vierschaar zou zijn gebracht. Het voegt mij niet om publiek mededeelingen te doen aangaande persoonlijke besprekingen, maar ik kan wel verklaren, dat heel deze voorstelling zonder eenigen grond wordt gegeven en met de werkelijkheid in strijd is.

Het voegt ook mij niet, publiek mededeelingen te doen aangaande persoonlijke besprekingen. Maar ik kan toch verklaren, dat een eventuele bewering, als zou binnenskamers de zaak afgehandeld, of ook zelfs maar in bepaalde persoonlijke relaties behandeld, of ook zelfs maar in behandeling genomen zijn, zonder eenige grond zou worden gedaan, als men ze zou doen. Waartoe tot nu toe niemand den moed gehad heeft; het zou ook al te dwaas zijn. En daarop komt het aan.

Ten slotte:

En wat het bezwaar betreft, dat Prof. Hepp, omdat hij in de Commissie zit door de Synode benoemd om over deze leergeschillen te rapporteren, daarover geen brochures zou mogen schrijven, merkt Dr van Es in het „Gereformeerd Kerkblad van Leeuwarden" op, dat dit bezwaar onbillijk en onredelijk is. De geschriften tegen welke Prof. Hepp zijn brochures richtte, liggen reeds lang op de publieke tafel, ieder kan ze lezen, en daartegenover nu aan degenen, die deze gevoelens gevaarlijk achten, het zwijgen op te leggen, zou een conscientiewang worden.

Reeds is aangetoond, dat Prof. Hepp óók citeert uit niet-publieke bronnen. Voorts wil niemand conscientiewang. Maar het gaat over het tweelachtige (en oncollegiale): iemand aanvaarden als bevoegd beoordeelaar (in de commissie) en tegelijk hem als ketter brandmerken (in brochures).

Begrijpt Prof. Hepp de kwestie?

In Amersfoortsche Kerkbode bespreekt Ds Popma de derde brochure van Prof. Hepp. We lezen o.m.:

...En dan moet ik zeggen: wat Prof. Hepp meent, dat door Prof. Vollenhoven geleerd wordt, kan ik met de beste wil bij Prof. V. niet vinden.

Aan de V.U. wordt m.i. niet geleerd, dat Christus een persoonlijke menselijke natuur heeft, in den zin, waarin Prof. Hepp dat aanneemt, waarbij de consequentie zou moeten volgen, dat Christus een zondaar zou zijn.

Prof. V. heeft een heel andere kwestie gesteld. Hij aanvaardt ten volle wat de Schrift en in overeenstemming daarmee onze belijdenisschriften leeren aangaande de menselijke natuur van Christus en de vereniging van de goddelijke en menselijke natuur.

Het eenige punt waar Prof. V. een vraagteekening plaatst is bij de bewering, dat de — niet in Schrift en belijdenis, maar door dogmatieci — veel gebruikte termen hypostatisch en anhypostatisch (= persoonlijk en onpersoonlijk) doelmatig zijn om het Gereformeerd belijden weer te geven.

Volgens Prof. V. zijn deze termen historisch zóó belast en in zóó verschillende zin gebruikt, dat ze eer verwarrend dan verhelderend werken. Dat komt hiernut voort, dat geen eenstemmigheid heerschte en heerscht over het persoonsbegrip.

't Staat niet aan mij te beoordeelen of Prof. V. gelijk heeft met zijn kijk op de historie.

'k Wil de mogelijkheid gaarne open laten, dat Prof. Hepp beter met de dogmageschiedenis op de hoogte is dan z'n collega Prof. V., al getuigt 't evenmin van kracht als van goede smaak, dat Prof. H. 't noodig acht de wetenschappelijke standing neer te halen voor de oogen van hen, die voor 't meerendeel er niet over kunnen oordeelen.

Maar we moeten goed vasthouden, dat het meeningsverschil alleen maar loopt over de vraag of de termen „hypostatisch" en „anhypostatisch" bruikbaar zijn.